

Motion till riksdagen 2022/23:1672

av Annie Lööf m.fl. (C)

En levande landsbygd för Sveriges bästa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att sänka skatten på landsbygdens jobb och företagande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att värna dagens regelverk för arbetskraftsinvandring så att landsbygdens företag snabbt ska kunna hitta, rekrytera och anställa rätt kompetens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rensa upp bland dyra, krångliga och innovationshämmande regelverk som begränsar delar av landsbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hela landet ska ha tillgång till såväl privat lånekapital som det offentliga riskkapitalet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk som bidrar till en ökad matproduktion och en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lokala leverantörer och producenter att delta i den lokala offentliga upphandlingsprocessen av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riva hinder för och stödja såväl ökad produktion som användning av biogas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för ett aktivt och hållbart brukande av skogen som lagrar koldioxid, skapar jobb och är källan till framtidens biobränslen och byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de förstärkningar som gjordes av äganderätten i de två skogspropositioner som togs fram inom ramen för januariavtalet bör genomföras fullt ut och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast påbörja arbetet med att inrätta en viltmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast tillsätta en ny jaktlagsutredning som bidrar till ett modernt och enkelt regelverk som möter en bred acceptans och där skadorna för jord- och skogsbruket samt mängden viltolyckor minskar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att under 2023 verkställa riksdagens tillkännagivande från 2022 om att verka för att nå 2013 års riksdagsbeslut om vargstammens referensnivåer och att det bör ligga i det nedre spannet om 170 individer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insjöfiskets och det kustnära och regionala fiskets regler och administration bör ställas i proportion till den verksamhet som bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska skapas förutsättningar för en ökad jakt på säl och skarv och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för snabbare tillståndsprocesser för att starta och bedriva vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en genomlysning av besöksnäringens infrastruktur och transportbehov och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besöksnäring och naturturism bör främjas, bl.a. genom omfattande regelförenklingar, och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta lokala producenter av öl, vin och andra alkoholhaltiga drycker att sälja en mindre volym till besökare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvinna mer mineral och metaller i Sverige i stället för att fortsätta importera dem från länder med större klimatavtryck och sämre arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att höja mineralavgiften något och att göra tillämpningen av riksintressena mer flexibel genom att utreda möjligheten till lokalt inflytande och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att se över nedskrivningsreglerna i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet, och att en utredning bör tillsättas för att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga kreditgarantierna för bostadsbyggande bör riktas tydligare mot svaga marknader och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör ges möjlighet att peka ut områden där bygglov inte längre ska krävas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör föreslå fler åtgärder som kan genomföras utan krav på bygganmälan och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om proportionalitet när det gäller bedömningen av bostadsbyggande på Sveriges landsbygder och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till en lägre avstyckningsavgift om den fastighet som bildas understiger ett visst värde och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare att få bygga strandnära och skapa bättre förutsättningar för bostäder, besöksnäringen och gröna näringsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det lokala inflytandet och medbestämmandet i frågor som rör utveckling i områden som i dag omfattas av strandskyddet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skatteutjämningsystemet bör ses över så att gleshet ges större vikt samtidigt som incitamenten för jobb och företagande stärks och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur utmaningar hos kommuner med en stor andel icke folkbokförda deltidsboende kan mötas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig service ska vara nära och pålitlig i hela landet samt att alla ska ha en trygg polisnärvaro, en likvärdig skola och en trygg och nära vård och omsorg oavsett var de bor och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontanthantering bör tryggas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler av myndigheternas uppdrag och funktioner bör decentraliseras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverk och stöd kring arbetsmiljö i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna kring förmånsbeskattning i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla mediestödet för att på längre sikt säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återupprätta polisnärvaron på landsbygden genom fler poliser, återöppnade poliskontor, fler patrullerande poliser samt fler mobila polisenheter och kontor och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att små skolor bör få rimliga arbetsvillkor och möjlighet att anpassa verksamheten genom att de ges en större flexibilitet i hur insatser ska genomföras och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och rekommendationer om att möta särskilda utmaningar för att ge möjlighet till utveckling och stärka förutsättningarna för små skolor och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samverkan mellan skolhuvudmän inom grundskolan ska underlättas och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkeshögskolan spelar en avgörande roll för att säkra kompetenshöjningen inom landsbygders näringsliv och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra distanskurser samt regional samverkan och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sluta hälsoklyftan mellan stad och land genom en närmare, bättre och mer tillgänglig vård och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten inte bör ta över huvudmannskapet för hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att sänka skatten på förnybara drivmedel inom reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera möjligheten att införa ett långsiktigt produktionsstöd för ny produktion av biodrivmedel, där producenten under tio år garanteras ett produktionsstöd som motsvarar merkostnaden gentemot fossila drivmedel, och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en större översyn av skattesystemet utreda hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan komma kommuner och regioner till del och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som drabbas av intrång eller kraftigt påverkas av samhällsviktiga etableringar ska ersättas och att en översyn bör göras för att öka flexibiliteten i avtalsformerna samt skäligen kompensera de som drabbas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att fortsätta att satsa på bredbandsutbyggnad i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en mobiltäckningsmiljard för områden där marknaden inte vill investera och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda olika lösningar och incitamentsstrukturer som gör det mer lönsamt, kostnadseffektivt och eftersträvanvärt att samverka kring va över kommungränser och tillkännager detta för regeringen.

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förstärka underhållet av såväl väg som järnväg, med särskilt fokus på mindre vägar och lokala banor, och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder ska vidtas för att säkerställa att längre och tyngre lastbilar och tåg skyndsamt tillåts och säkerställa ett tillräckligt, funktionellt och sammanhållet väg- och järnvägsnät i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket bör anslå medel till järnvägsunderhåll avseende lokala banor och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett landsbygdsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flyginfrastrukturen ska fungera i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att säkerställa att det finns en publik snabbbladdstation minst var tionde mil längs våra stora vägar, bygga ut det gröna avdraget och göra det enklare för samfälligheter att installera laddplatser och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera möjligheten till stöd till driften av snabbbladdstationer i glesbygd och på landsbygd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges landsbygder är fantastiska. Här finns företagsamheten, skogarna, mineralen och åkrarna som gör Sverige rikt. Här finns också platser och miljöer att känna stolthet över, nya upplevelser och chans för återhämtning. Den svenska landsbygden är unik och lockar varje år till sig allt fler besökare från hela världen.

Coronapandemin har påskyndat digitaliseringen och i dag är det för många människor naturligt att jobba och ha möten på distans. Digitaliseringen öppnar också upp nya möjligheter för att studera, umgås, få vård samt köpa och sälja varor och tjänster på landsbygden. Många av de nya företag som i dag växer fram har i princip hela världen som marknad redan från dag ett.

Men den svenska landsbygden har också utmaningar. Mycket kan bli bättre och mycket är beroende av rätt politiska beslut på nationell, regional och lokal nivå.

Ett vanligt problem är att lagar och regler inte är anpassade efter den verklighet som människor och företag på landsbygden lever och verkar i. Skattekraften per invånare och befolkningsstorleken påverkar även kommunernas och regionernas möjligheter att leverera den välfärd och service som medborgarna borde kunna förvänta sig. Ett ökat fokus på hållbarhet, klimatomställning och ny förnybar energi skapar å ena sidan stora möjligheter till tillväxt och arbetstillfällen. Å andra sidan är beroendet av bensin och diesel fortsatt stort och kostnaderna för en ogenomtänkt omställning riskerar att drabba många landsbygdsbor hårt.

Trygghetsfrågorna är centrala både på landsbygden och i stan. Det grova våldet och gängskjutningarna har ökat och uppmärksammas brett i politik och media. Tyvärr ser vi även tecken på en tilltagande otrygghet på landsbygden. Företagare på landsbygden

upplever i betydligt högre grad än företagare i storstäder att brottsligheten har ökat. Dieselstölder och inbrottsligor skapar otrygghet på många platser på landsbygden.

Skillnaderna mellan stad och land och skillnaderna mellan olika landsbygder visar på behovet av politiska förslag som bidrar till att skapa likvärdiga villkor i hela landet.

Centerpartiet har i mer än 100 år kämpat för den svenska landsbygden. Vi vill att alla i Sverige ska kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var du bor. I grund och botten handlar det om rättvisa och om att lösa konkreta problem i människors vardag. Att mota en känsla av att bli förbisedd, motverka bristen på poliser och utbildade lärare, samhällsservice, dåliga vägar och fyrkantiga regelverk är bara några exempel på utmaningar som den svenska landsbygden ställs inför.

Frihet

Sänkta skatter för landsbygdens företag och minskat regelkrångel

Det finns ett stort behov av reformer för landsbygdsföretagens möjligheter att anställa och för att öppna upp arbetsmarknaden för fler. Den svenska arbetsmarknaden kommer att förändras i en snabb takt de kommande åren, och en stor del av de jobb vi kommer att ha om femtio år finns ännu inte. För att möta den utmaningen anser Centerpartiet att det är nödvändigt att sänka företagens kostnader och minska deras administrativa bördor. Det bidrar till ett mer dynamiskt näringsliv och ökar möjligheterna för företag att etablera sig och växa utanför storstadsområdena.

Arbetskraftsinvandringen är en stor tillgång för många landsbygdsföretag och bidrar inte minst till fortlevnaden och tillväxten hos många företag verksamma inom de gröna näringarna. Därför värnar Centerpartiet dagens arbetskraftsinvandringsregelverk och anser inte att Tidöavtalets förslag om höjt lönegolv för arbetskraftsinvandrare bör genomföras. Att ställa betydligt högre krav än i dag på lönenivå kommer leda till att företag inom bland annat de gröna näringarna får betydligt svårare att hitta rätt kompetens. Exempelvis skulle det påverka tillgången till djurskötare på svenska gårdar. Även tillgången på traktorförare och djursjukskötare skulle försämrats om förslaget genomfördes liksom tillgången på arbetskraft inom svenskt skogsbruk.

Bättre kapitalförsörjning i hela landet

Det råder en stor obalans i hur riskkapital allokeras. T.ex. går den absoluta merparten av riskkapitalet i landet till de tre storstadsregionerna. Storstadskoncentrationen gäller även mer informella investeringar gjorda av affärsänglar och privatpersoner. För att förbättra möjligheten för entreprenörer i hela landet att locka till sig riskkapital spelar statliga aktörer en viktig roll. Då är det inte acceptabelt att finansiering från statliga aktörer stegvis på flera områden dragit sig undan från landsbygden på senare år. För att öka möjligheterna för fler företag över hela landet att öka sitt kapital skulle nya strukturer för statligt riskkapital och kreditgarantier spela en viktig roll.

Lokala banker och andra investerare spelar redan en avgörande roll för landsbygdens företag. Men mer behöver göras om företags och människors fulla potential ska komma till sin rätt. I Norge har man infört så kallade sparbanksbevis för att möjliggöra bredare utlåning för sparbänkerna och Sverige behöver sträva i den riktningen, där ett viktigt steg är en moderniserad sparbankslag. En modernisering av regelverket skulle kunna innebära verksamma sparbänker i fler delar av Sverige.

Konkurrenskraftigt och hållbart jord- och skogsbruk som värnar äganderätten

De gröna näringarna – jordbruket, trädgårdsnäringen och skogsbruket – spelar en avgörande roll för jobben och tillväxten i hela landet. De producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror och öppna landskap samt skapar utveckling i såväl den egna som kringliggande branscher. Därför är det viktigt att värna de gröna näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det tillhör de bästa i världen när det gäller låg och ansvarsfull antibiotikaanvändning, liten förekomst av salmonella, god omsorg om djuren samt låg klimatpåverkan. För två mandatperioder sedan ställde sig en enig riksdag bakom den nationella livsmedelsstrategins mål om en ökad livsmedelsproduktion. För att nå de högt uppsatta målen behöver konkurrenskraften stärkas inom hela livsmedelskedjan.

Den ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 visar på behovet av att bygga upp svensk matberedskap. Alltför länge har Sverige blundat för att många av våra viktigaste baslivsmedel och insatsvaror importeras från andra länder. Det behöver förändras om vi vill ha förmåga att stå emot vid en potentiell kris- eller krigssituation. Det var också anledning till att Centerpartiet under våren 2022 insisterade på att driva igenom ett omfattande krisstöd till svenskt jordbruk. Totalt kom stödet att uppgå till över tre miljarder kronor.

Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställningen. Centerpartiet vill se en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd och för att hela Sverige ska leva. Även för svensk ekonomi och möjligheten till export av produkter som har sitt ursprung i skogen och för den biologiska mångfalden är skogsbrukarnas insatser viktiga.

Äganderätten är stark i svensk lagstiftning. Ändå finns det ett behov av att åtgärda brister och förskjutningar som förekommit på senare år främst i tolkning och tillämpning av regelverken. Staten har agerat på ett sätt som har inneburit en osäkerhet för många markägare om hur lagstiftningen och myndighetsbeslut ska tolkas, exempelvis när det gäller process och möjlighet till ersättning vid naturvårdsinsatser och skydd av natur. Detta behöver hanteras av regeringen och en viktig utgångspunkt för det arbetet är att verka för att innehållet i de två skogspropositioner som togs fram inom ramen för januariavtalet genomförs.

Ökad produktion och användning av biogas

Tillverkning och användning av biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle och har många viktiga samhällsfördelar. Biogasen bidrar inte minst till ökad resurseffektivitet då tillverkningsprocessen i huvudsak nyttjar restprodukter, bl.a. gödsel. Såväl tillverkning som användning medför väldigt låga utsläpp, och den stora vinsten uppkommer då biogasen kan ersätta andra betydligt mer klimatskadliga drivmedel. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Centerpartiet anser att biogasen kan och bör användas i fler tillämpningsområden, därför fokuserar vi på att riva hinder för och stödja såväl ökad produktion som användning av biogas.

Jakt- och viltvårdspolitik med bred acceptans

Svenskt beslutsfattande i jaktfrågor ska så långt som det är möjligt vara en nationell kompetens och inte styras från EU. När beslut ändå fattas på EU-nivå ska regionala och lokala skillnader beaktas.

Centerpartiet vill se en ny viltmyndighet som ansvarar för viltfrågor, vilket det också finns ett tillkännagivande till regeringen om. Syftet är att myndigheten effektivt ska hantera de brister i viltförvaltningen som vi i dag ser för flera arter. Den myndighet som ansvarar för jaktfrågorna måste ha jägarkårens förtroende. I dag uppfattas ofta ansvarig myndighet som en motpart och ingen som står på jägarnas, jaktens eller landsbygdens sida.

Centerpartiet vill se en ny jaktlagsutredning som ser över var, när och hur jakt får bedrivas. De senaste decenniernas ökade tillgång till jaktbart vilt har bl.a. medfört nya ökande utmaningar med viltskador, vilket ställer nya krav på lagstiftningen. Den utvecklingen måste brytas och en ny jaktlagsutredning som ser över lagstiftningen i dess helhet behöver därför tillsättas. Detta beslutades av riksdagen som ett tillkännagivande till regeringen i mars 2022 och utredningen bör kunna tillsättas senast i början av 2023.

Människors oro för rovdjursangrepp mot tamboskap behöver tas på allvar. Att politiken tar hänsyn till både miljö, natur och människa är nyckeln till att vi ska lyckas med en hållbar förvaltning. Ett viktigt steg i detta är att det finns ett förtroende för det offentliga och dess myndigheter. Därför är det angeläget att vargstammen minskar och att regeringen lever upp till det riksdagsbeslut och det tillkännagivande som tagits om vargstammens storlek och som har som utgångspunkt att vargens gynnsamma bevarandestatus nås vid 170–270 individer. Enligt Naturvårdsverkets uppskattning fanns det under den senaste inventeringsperioden oktober–mars 2021/22 cirka 460 vargar i Sverige, vilket är det högsta antal vargar som noterats sedan inventeringarna startade.

Levande kustsamhällen och vattenbruk

Sverige har med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda förutsättningar för att öka och utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga fisket. Fisk är ett livsmedel som innehåller många näringsämnen som vi människor behöver för att må bra och när den fiskas ur havet sker ett önskvärt uttag av kväve och fosfor. Ur ett sysselsättningsperspektiv har fisket en stor potential för fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden vad gäller både odling och produktion och även i förädlingsleden. Det småskaliga svenska kustnära fisket är idag hotat; en del av problematiken ligger i svårigheter med regler kring arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati. De senaste årens beslut om ett mycket begränsat fiske i Östersjön innebär extra stora prövningar för våra fiskerinärningar och kustsamhällen.

Ett framgångskoncept för många fiskare är att diversifiera sin verksamhet. Flera har startat gårdsbutiker eller rökerier och driver restauranger eller caféer. Enkla regler, smidiga tillståndprocesser och bra dialoger med tjänstemän på myndigheter är viktiga förutsättningar för att fiskare ska kunna utöka sina verksamheter, något som Centerpartiet länge förespråkat.

Vattenbruk, både på land och i havet, har en stor potential när det gäller att skapa jobb och tillväxt i hela landet samtidigt som dessa företag kan leverera klimatsmart mat. Tyvärr beskriver många företag att regelverk och tillståndprocesser i dag gör det dyrt, osäkert och komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. I vissa fall har det gått så långt att företagen överväger att istället flytta sina etableringar till Norge eller Danmark då

processerna går snabbare där. Centerpartiet ser en stor potential i vattenbruk som en framtidsnäring, men då måste regelverken bättre anpassas till dessa näringars förutsättningar så att denna bransch kan fortsätta växa.

En levande besöksnäring i alla delar av landet

Besöksnäringen är viktig för Sverige och den svenska landsbygden. Den skapar tillväxt och arbetstillfällen både på landsbygden och i staden. Den fungerar dessutom som en inkörsport till arbetsmarknaden för unga och många nyanlända. Besöksnäringens utveckling är beroende av att besökare kan ta sig till och från platser på ett effektivt sätt. Därför måste det finnas en god infrastruktur som skapar tillgång till transporter, transportförsörjning och fungerande transportmedel som flyg, tåg, buss och båt. För att tillgodose en god infrastruktur vill Centerpartiet att Trafikverket lägger större vikt vid besöksnäringen i sin planering och att myndigheten får i uppdrag att i samarbete med besöksnäringen undersöka förslag till relevanta infrastruktur- och transportsatsningar som matchar besöksnäringens behov.

Sveriges natur är fantastisk. Därför har den del av besöksnäringen som kallas naturturism bra förutsättningar att öka. Idag är stora naturområden skyddade av staten. Dessa områden behöver göras tillgängliga, exempelvis genom att vandringsleder rustas och sköts. Här har staten ett ansvar att ta för att genom förenklingar och förbättringar öka tillgängligheten och attraktionskraften, till exempel genom marknadsföringsinsatser genom Visit Sweden.

Centerpartiet har under många år drivit frågan att lokala producenter av öl, vin och andra alkoholhaltiga drycker ska ges möjlighet att sälja en mindre volym till besökare i samband med visning, provsmakning eller övernattnig. I december 2021 presenterades utredningen En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95). Den visar att gårdsförsäljning inte äventyrar folkhälsan, att det är förenligt med EU-lagstiftning och att Systembolagets monopol inte hotas. Centerpartiet anser därför att det är på tiden att gårdsförsäljning blir verklighet i linje med utredningens förslag. Gårdsförsäljning är ett sätt att stärka besöksnäringen och måltidsturism i hela landet. Det är också ett sätt att utveckla Sverige som mat- och dryckesproducerande land. Sverige är det enda landet i EU där gårdsförsäljning av vin och öl inte är tillåtet.

En hållbar gruv- och mineralpolitik

I dag är Sverige och EU i hög grad beroende av import från ett fåtal länder av innovationskritiska metaller och mineraler vilket gör tillgången sårbar och säkerhetspolitiskt riskabel. Samtidigt har Sverige avsevärda fyndigheter av dessa metaller och goda förutsättningar att bedriva en hållbar utvinning av dessa, vilket också skapar jobb- och utvecklingsmöjligheter på den svenska landsbygden. För att utvinning ska bli möjligt behövs en ökad acceptans hos markägaren och hos lokalbefolkningen. Vi vill därför se en höjning av mineralavgiften samtidigt som den del av mineralavgiften som i dag tillfaller staten bör gå till lokalsamhället vars närmiljö påverkas.

Ökat byggande på landsbygden

På den svenska landsbygden efterfrågas liksom i medelstora städer och samhällen fler bostäder. Men i landsbygder och på mindre orter finns andra utmaningar än i storstadsregionerna där höga markpriser och byggkostnader täcks av stora värden på färdig-

ställda bostäder. Låga bostadspriser utanför de större städerna gör det svårt att få lönsamhet i investeringar när fastighetsvärdet måste skrivas ner så fort huset är byggt. Centerpartiet har sedan många år drivit frågan om en översyn av redovisningsreglerna för allmännyttiga bostadsbolag i syfte att finna lösningar som underlättar bostadsbyggande i hela landet utan att kollidera med EU:s statsstödsregler. Vi anser att en utredning bör tillsättas för att föreslå lämpliga förändringar i årsredovisningslagen.

Redovisningsreglerna är långt ifrån det enda hindret för landsbygdsutvecklingen. Behovet av att bygga bostäder i Sveriges landsbygder ställer krav på ytterligare åtgärder. Därför behöver bland annat de statliga kreditgarantierna för bostadsbyggande riktas tydligare mot svaga marknader där det är särskilt svårt att på kort sikt få lönsamhet i nyproduktion av bostäder.

Det behövs också mer långtgående reformer av reglerna för byggandet i Sveriges landsbygder. Detta för att lägga grunden för lokal utveckling och tillväxt i hela landet. För att underlätta byggande och företagande i hela landet föreslår Centerpartiet att kommunerna ges möjlighet att peka ut områden där bygglov inte längre ska krävas. I normalfallet ersätts kravet på bygglov med anmälningsplikt. En utredning bör också föreslå fler åtgärder som kan genomföras också utan krav på anmälan. På så sätt kan det kommunala självstyret stärkas över både byggpolitiken och den lokala utvecklingen. Samtidigt stärks äganderätten och den personliga friheten att bygga, renovera och bygga ut sin fastighet.

I Sveriges landsbygder produceras mycket av den mat vi behöver. Det ställer särskilda krav på hur mark kan användas för bostadsbyggande i förhållande till livsmedelsproduktion. Värdefull jordbruksmark behöver skyddas från omfattande exploatering. Men samtidigt måste det vara möjligt att tillskapa enskilda tomter som kan bebyggas. På samma sätt behöver det finnas möjlighet att stycka av befintliga jordbruksfastigheter som inte längre brukas för att möjliggöra att nya ägare kan bebo och bruka marken på nytt. Lagstiftningen på området bör vara utformad så att utveckling och livskraft inte allvarligt förhindras. Därför behövs en proportionalitet när det gäller bedömningen av bostadsbyggande i Sveriges landsbygder. Utöver detta är också avgiften för avstyckning av mark i vissa fall orimligt hög. Handlar det om stora produktiva arealer är dagens avgifter begripliga, men när det exempelvis handlar om att avstycka en tomt för byggande av en fristående bostad kan avstyckningsavgiften i det närmaste uppgå till 50 procent av fastighetens värde, efter att den bebyggts – allt beroende på var i landet man befinner sig.

Förändrat strandskydd

För att hela Sverige ska kunna utvecklas behöver inflytandet över byggande och företagande anpassas efter lokala behov och förutsättningar. Därför har Centerpartiet under lång tid drivit på för en reform för att förändra strandskyddet i grunden och göra det betydligt enklare för människor att bo, bygga och arbeta i glesbygd och på landsbygden.

Det är orimligt att samma höga krav på strandskydd som gäller i städerna ska gälla på landsbygden, där tillgången till sjöar och vatten är så mycket större. Sedan strandskyddet infördes på 1970-talet har det hållit tillbaka landsbygdens fulla potential på grund av krångliga och rigida regler.

Centerpartiet vill att det generella strandskyddet avskaffas och ersätts med stärkt lokal makt att peka ut särskilt skyddsvärda områden och avgöra vad som ska kunna tas i

anspråk för bebyggelse och utveckling, utan att länsstyrelserna ska kunna blockera beslutet. Kommunerna och de människor som lever i glesbygd och på landsbygden kan sina egna områden bättre än någon central myndighet.

Med Centerpartiets landsbygdsolitik blir det lättare för familjer att börja planera för ett komplementshus på gården eller en båtbygga nere vid sjön. För kafé- och restaurangägare blir det enklare att utöka sin verksamhet på stranden när sommargästerna börjar strömma in. Det ger människor makt över sin vardag och skapar levande landsbygder.

Den strandskyddsreform som Centerpartiet tog initiativ till och förhandlade fram under förra mandatperioden hade inneburit de mest långtgående förenklingsförslagen sedan strandskyddet infördes. Dessvärre stoppades propositionen av nuvarande regeringspartier. Centerpartiet anser att flera av förslagen snarast bör genomföras.

Trygghet

Rättvisare skatteutjämning och folkbokföring

Skatteutjämningsystemet är viktigt för att upprätthålla likvärdighet i hela landet. Samtidigt ser vi betydande brister i dagens system. I dagsläget går stora delar av skatteutjämningen till tillväxtkommuner som i grunden har goda förutsättningar för en stark ekonomi. Därför finns behov av en översyn. Riksdagen har tidigare riktat ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hela utjämningsystemet. För Centerpartiet är det centralt att ett nytt skatteutjämningsystem vilar på en rad grundläggande principer. Dels bör systemet utgå från en garanterad servicenivå i hela landet. Samtidigt behöver det vara utformat så att det skapar incitament för företagande, jobb och tillväxt. Det måste löna sig för en kommun som gör reformer för att stärka företagsamhet och jobbskapande, snarare än att frånta kommuner deras ansvar för sin ekonomiska politik. För många av landets glest befolkade kommuner är det dock uppenbart att det finns strukturella förutsättningar som gör det svårt att klara behovet av kommunal service utan ett system för skatteutjämning. Därför bör gleshet i högre grad beaktas inom ramen för utjämningsystemet.

Utmaningen som vissa kommuner möter med bland annat en hög andel säsongsanställda, eller för den delen hög andel deltidsboende överlag, som inte betalar inkomstskatt i kommunen är reell och måste tas på allvar. Att skattskrivningen utgår från folkbokföringen den 1 november varje år är inte någon modern bestämmelse. Det är inte uppenbart varför en sådan ordning ska upprätthållas med särskilt beaktande av att inkomstskatter principiellt ska vara synkroniserade med beskattningsår. Centerpartiet anser att det finns anledning att se över datumet den 1 november. Det är viktigt i sammanhanget att understryka att folkbokföringslagen är tydlig med var en individ ska vara folkbokförd. Därför är det också viktigt att löpande följa upp att folkbokföringslagen efterlevs.

En likvärdig offentlig service i hela landet

Varje invånare i Sverige har ett grundläggande ansvar för sitt eget liv, men det omgivande samhället har också ett ansvar att ge förutsättningar för varje människa att växa och utvecklas av egen kraft och utifrån sina egna förutsättningar. Därför anser Centerpartiet att varje medborgare och varje permanent hushåll i Sverige har rätt att kräva att tillgången till samhällsfunktioner och tjänster uppfyller en lägsta nivå och att

politiken levererar på dessa rättigheter och inte stoppar huvudet i sanden. Det gäller alltifrån elektricitet till telekommunikationer, bredband, postdistribution och hälso- och sjukvård m.m. Att ha tillgång till en fungerande grundläggande offentlig service på rimligt avstånd är en förutsättning för att människor ska kunna och vilja bo och verka i hela landet.

Kontanthantering är ett sådant exempel. Det är en viktig service för den svenska ekonomin, svenska företag och människors möjlighet att fritt välja betalningsmedel. Sedan 2021 finns en skyldighet för vissa banker att tillhandahålla kontanttjänster. Centerpartiet anser att lagstiftningen ska ses som en lägsta acceptabel nivå för kontanthantering i Sverige. Det är viktigt att den nya lagstiftningen omgående följs upp för att säkerställa att såväl lagstiftningen som dess intentioner efterlevs. Utöver service i form av kontanttillgång bör en översyn av tillgången till postservice i hela landet genomföras.

Inom ramen för januariavtalet togs ett antal initiativ för en utvecklad organisation för lokal statlig service i hela landet. Bl.a. genomfördes en budgetsatsning för att öka antalet servicekontor, främst i glesbygd, så att den statliga servicen ska förbättras. Centerpartiet vill generellt skapa en snabbare förvaltning med lägre kostnader för medborgare, företag och den offentliga sektorn. Vi anser att myndigheternas uppgifter kan decentraliseras i högre utsträckning. Förutom de positiva effektiviseringsvinster en decentralisering kan uppnå innebär det en ökad offentlig service i hela landet.

Även med reformeringen av Arbetsförmedlingen behövs en förbättrad lokal myndighetsnärvaro. För att reformen ska bli effektiv kommer det att krävas att Arbetsförmedlingens lokala närvaro återupprättas och säkerställs. Detta för att de arbetslösa ska anvisas till rätt insatser, hos till exempel fristående förmedlare eller kommunen, och för att den samverkan som sker mellan bl.a. kommunerna och Arbetsförmedlingen ska fungera. Det är med andra ord viktigt att Arbetsförmedlingens lokala närvaro utökas på många mindre orter, så att den finns närvarande i varje kommun.

Modernare regler för distansarbete

Med coronapandemin har arbete hemifrån, på distans, prövats i betydande omfattning. Det har visat på utmaningar, men också på många fördelar såsom en breddad rekryteringsbas med bättre förutsättningar för boende på annan ort som får hela Sverige att växa och gör så att stad och land binds samman ännu mer. Centerpartiet vill skapa bättre förutsättningar för distansarbete. Det är viktigt att regelverket kring arbetsmiljö och Arbetsmiljöverkets råd och stöd följer med i tiden och anpassas till nya förutsättningar, där erfarenheterna från hemarbetet under pandemin tas tillvara. Även reglerna kring förmånsbeskattning behöver ses över i syfte att förbättra förutsättningarna för distansarbete.

Levande kulturliv och nyhetsbevakning i hela landet

De nationella kulturinstitutionerna måste sprida sin verksamhet och göra den mer tillgänglig i hela landet. Detta kan göras på många sätt. Ett sätt är genom att låta ett antal framträdande regionala scener, som exempelvis Dalhalla, även få status som nationella scener. Då kan till exempel Kungliga Operan ha Dalhalla som sin scen under en tid varje år. Det skulle kunna både lyfta den speciella scenen och bidra till att locka nya besökare både inom landet och internationellt.

En fri press är en förutsättning i en demokrati. Tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet måste säkras. Det är då extra viktigt att bevaka områden som är särskilt utsatta där nyhetsbevakning saknas eller har lägre frekvens och se vad mer som kan göras för att förbättra situationen.

Mediestödet behöver utvecklas för att säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet framöver.

Stärkt polisnärvaro och ökad kunskap om landsbygders förutsättningar

De senaste decennierna har allt fler polisstationer lagts ned i Sverige och polisen har blivit ett allt ovanligare inslag i stora delar av landet. Totalt är det 200 poliskontor och stationer som har försvunnit sedan millennieskiftet. I till exempel Västsverige har antalet polisstationer halverats under perioden. Det har bidragit till en känsla av att samhället lämnar och sviker dem som bor i de mindre tätbefolkade delarna av landet.

Förra mandatperioden drev Centerpartiet på för en ökad polistäthet i hela landet och fick lagstiftning på plats som tacklar brott på landsbygden. Nu behövs ytterligare åtgärder för att säkra en trygg tillvaro i hela landet. Polisens brottsbekämpande och förebyggande arbete på landsbygden bör bland annat utvecklas genom särskilda utredare, som har fokus riktat mot brottslighet som är särskilt vanligt förekommande på landsbygden. Det kan till exempel röra sig om olika typer av stölder, av exempelvis jordbruksutrustning och drivmedel. Andra landsbygdsbrott det kan handla om är vissa typer av bedrägerier, djurrätsrelaterad brottslighet och artskyddsbrott. Det krävs även riktade insatser för att komma till bukt med kvinnors utsatthet och brott i nära relation, särskilt på landsbygden, då forskning visat att kvinnor boende på landsbygden är mer utsatta och har svårare att få hjälp än kvinnor i större städer.

Centerpartiet har varit drivande i arbetet med att möjliggöra för 10 000 fler polisanställda. Det är en bra början, men det kommer inte att räcka. I den kommande expansionen av Polismyndigheten är det avgörande att ett stort fokus läggs på att stärka och återupprätta polisen närvaron i gles- och landsbygd, genom att återöppna tidigare stängda polisstationer och få fram fler patrullerande poliser i hela landet. Vi vill också se fler mobila polisenheter och kontor.

Bra utbildning i hela landet

Alla elever har rätt till en bra utbildning, oavsett var i landet en bor, vilken bakgrund en har eller om en är flicka eller pojke. Staten och samhället ställer stora krav på skolorna. Det är på många sätt bra. Men det måste bli större flexibilitet i hur insatser ska genomföras så att små skolor får rimliga arbetsvillkor. Fokus ska vara på resultat och inte detaljstyrning. Exempel på insatser där små skolor behöver kunna anpassa verksamheten inkluderar till exempel tillgång till elevhälsa och skolbibliotek.

För att skapa bättre förutsättningar för elever och lärare på landets mindre skolor måste Skolverket ge tydliga rekommendationer och stöd som underlättar för små skolor. Centerpartiet vill att Skolverket ges i uppdrag att ta fram faktaunderlag kring små skolors kvalitet och särskilda utmaningar för att skapa stöd för utveckling av skolans regelverk.

Att göra det möjligt att låna lärare hos andra huvudmän så att en liten landsbygdsskola till exempel kan använda en engelsklärare från den kommunala skolan i centralorten, skulle också vara en väg att möta små skolors behov. I dag är det inte tillåtet vid fysisk undervisning, endast vid distans- och fjärrundervisning. Detta skulle öka tillgången till legitimerade lärare i små skolor.

Yrkes- och lärlingsutbildning är viktig för tillväxten, inte minst för många små och medelstora företag på landsbygden. För att yrkes- och lärlingsutbildningarna ska ge jobb efter avslutad utbildning och för att arbetsmarknaden ska få tillgång till kompetent

arbetskraft måste utbildningarna vara högkvalificerade på både lägre och högre nivå och i större utsträckning byggas ihop. De tilltänka arbetsgivarna ska vara en drivande kraft i utvecklingen och genomförandet av utbildningen.

Yrkeshögskolan (YH), en avancerad yrkesutbildning i bristyrken och företagande, har visat sig framgångsrik och behöver skalas upp, inte minst på landsbygden. Centerpartiet ser den typ av utbildning som bedrivs inom YH som en lika naturlig och viktig del av det svenska utbildningssystemet som exempelvis högskolor och universitet.

Sverige behöver även bli bättre på att nyttja den nya tekniken och ta vara på de möjligheter den för med sig. Den nya tekniken och digitaliseringen öppnar upp för fler distansutbildningar som i kombination med kommunala lärcentra gör högre utbildning tillgänglig för fler, oavsett geografi. Pandemins prövningar visade att lärosätena med överlag gott resultat på kort tid kunde lägga om till distansundervisning. Det är viktigt att utvärdera och ta med sig erfarenheter i arbetet med att öka utbudet av distansutbildningar. Det är också viktigt att skapa långsiktiga förutsättningar för dessa verksamheter samt att skapa strukturerad samverkan så att högre utbildning av hög kvalitet kan komma hela landet till del. Centerpartiet vill stärka forskningsinstituten och inkubatorerna, då de har en viktig roll i att knyta ihop akademi, grundforskning och näringsliv genom att erbjuda mötesplatser och testbäddar/demonstrationsanläggningar som är viktiga för framgångar i innovationsprocessen och för framgångsrik kommersialisering som bidrar till den regionala tillväxten.

Mer jämlik vård

Sjukvården måste finnas nära människor och vara tillgänglig oavsett var i landet man bor. Det är självklart för Centerpartiet. Vården ska vara god, nära och tillgänglig. Det är en fråga om trygghet. Att veta att den bästa tänkbara vården finns nära när vi behöver den, att bli sedd och lyssnad på, att inte behöva vänta för länge på behandling eller operation. Det är något vi alla har rätt till, oavsett var i landet vi lever våra liv.

Att arbeta för en jämlik vård i hela landet och sluta hälsoklyftan mellan stad och land, är att bygga hela Sverige starkare. Reformeringen av primärvården behöver fortsätta. Förstärkning av vårdcentralerna behövs för att effektivisera vården och öka tillgängligheten, inte minst på landsbygden och i socioekonomiskt utsatta områden.

Den digitala vården är inte hela lösningen, men en viktig del av den. Vi vill att alla regioner erbjuder digitala besök i primärvården. Det kan ske i den egna vårdcentralens regi eller genom en underleverantör. Det som vi till vardags kallar för nätläkare har ökat tillgängligheten och satt ett tryck på regioner att bli bättre. Läkartjänster på nätet behöver ingå i samma system som den fysiska vårdcentralen, så att den digitala vården når alla invånare i hela landet.

Vi vet att det kommer att behövas fler läkare, sjuksköterskor, undersköterskor och annan vårdpersonal de kommande åren. Vi vill därför inrätta vård- och omsorgsutbildningar på fler platser i landet, och underlätta för fler mindre vårdcentraler på landsbygden och i socioekonomiskt utsatta områden att öppna. När regionerna köper vårdtjänster från småskaliga verksamheter, exempelvis en läkare och sjuksköterska inom primärvården, vill vi att staten ska vara medfinansier. Det skulle öka utbudet och möjliggöra för regionerna att upphandla fler insatser i områden med stora geografiska avstånd.

Det behöver även bli mer attraktivt för läkare och sjuksköterskor att arbeta i primärvården i hela landet. Vi har därför lagt förslag på reformer för bättre arbetsmiljö, rätt till kompetensutveckling och nya karriärmöjligheter för både läkare, sjuksköterskor och undersköterskor.

Ambulanserna är en viktig del av sjukvården, inte minst på landsbygden. Genom kortare responstid kan vi ta tillvara förbättringarna i omhändertagandet av patienter med hjärtstopp eller stroke som man uppnått under de senaste decennierna. Fler ambulanser ökar tryggheten för människor på landsbygden, inte minst för gravida kvinnor som har lång resväg till BB. Vi vill satsa på fler ambulansbilar och fler medarbetare. Det ökar kapaciteten och möjliggör stationering av fler ambulanser på fler platser runt om i landet.

Inget förstatligande av vården

Det finns politiska krafter som ser ändrat huvudmannaskap som lösningar på de flesta av vårdens problem. Ett förstatligande av hälso- och sjukvården skulle innebära en gigantisk omorganisation där allt ansvar flyttas till huvudstaden, längre bort från patienterna.

Centerpartiet tror inte att fler offentliga monopol eller ändrat huvudmannaskap löser de problem som finns i vården idag. Sjukvården blir inte mer trygg eller tillgänglig av att de närmare en halv miljon anställda som finns inom hälso- och sjukvården förs samman i en byråkratisk koloss som styrs från Stockholm. Polisreformen är ett exempel på hur en omorganisation istället skapar nya problem. Riksrevisionens utvärdering av beslutsunderlaget inför tidigare stora reformer bär namnet "På skakig grund". Nationella data visar att tillgängligheten och kvaliteten ofta är bättre i mindre regioner. Istället för århundradets reform kan ett förstatligande av sjukvården bli århundradets misstag.

Det behövs inte symbolåtgärder utan starkare krav på samordning och mer av nationell styrning vad gäller konkreta krav på kvalitet, kapacitet och arbetsmiljö. Det måste bli tydligare vad som är de olika huvudmännens ansvar. Parallellt behövs en tillitsreform och decentralisering där de praktiska lösningarna för att nå målen och uppfylla kraven utformas lokalt och i samråd med professionerna och patienterna.

Tillgänglighet

Grön och rättvis omställning som skapar utveckling

Ett minskat fossilberoende är nödvändigt av såväl klimat- som säkerhetsskäl. Sveriges landsbygder kan med rätt förutsättningar även ekonomiskt bli vinnare i omställningen. Bibehållen reduktionsplikt samt investeringar i produktionsanläggningar för biodrivmedel påskyndar denna utveckling. Centerpartiet vill även slopa skatten på biodrivmedel som blandas in i fossila drivmedel, samt verka för en tioårig skattebefrielse på rena biodrivmedel.

För Centerpartiet är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Centerpartiet vill därför att skattepolitiken ska användas som redskap för att vara tillväxtskapande i hela landet. Detta är en viktig del av skattepolitiken vid en skattereform. Skattepolitiken bör oftare användas som ett tillväxtredskap för hela landet bland annat genom att regioner eller kommuner får större del av den statliga fastighetsskatten för att stärka kommunernas och regionernas

möjligheter och incitament att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Centerpartiet vill utreda hur ett antal skattebaser skulle kunna kommunaliseras eller regionaliseras, så att en större andel av de värden som skapas stannar lokalt. Ett första steg är att kommunalisera och/eller regionalisera fastighets-skatten på vattenkraft- och vindkraftkraftverk.

Sverige bör därtill införa ett nytt ersättningsystem för vindkraften, likt det som finns i Finland – som är fem gånger högre än det svenska. Det skulle innebära att närboende, inte bara markägare, får ersättning när de påverkas av anläggningar för kraftproduktion eller nätutbyggnad.

Centerpartiet anser även att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. Vi anser att det behöver tas fram en ny modell som täcker markägarens reella förluster, som också leder till att planering av samhällsinfrastrukturen då baseras på hela den samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk.

Att bygga ut elnätsinfrastrukturen kan ha stor påverkan på den fysiska miljön och kan påverka flertalet aktörer över region- och kommungränserna. Centerpartiet vill se en ökad lokal och regional samordning i planeringen av elnätsinfrastruktur, så att bebyggelsen genomförs på ett sätt som gagnar regionen som helhet, vilket kräver god lokal kännedom om området. Vi anser också att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. Det behöver tas fram en ny modell som täcker markägarens reella förluster, som också leder till att planering av samhällsinfrastrukturen då baseras på hela den samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk.

Mer bredband och bättre mobiltäckning

God mobiltäckning är viktigt för livskvaliteten för privatpersoner, för tryggheten, för svenska företag och för att hela landet ska leva. Tyvärr visar en rapport från år 2022 från myndigheten Post- och telestyrelsen att det fortfarande finns stora problem med täckningen – framförallt på landsbygden och för tågresenärer och bilister. Detta är inte acceptabelt. Centerpartiet vill därför investera en miljard kronor årligen, för att bygga ut täckningen i områden där marknaden inte vill investera. Detta är pengar som riktar sig till kommuner, regioner och andra organisationer som till exempel vill bygga samhällsmaster för att förbättra mobiltäckningen. Post- och telestyrelsen skulle få i uppdrag att fördela pengarna enligt samma upplägg som idag finns för bredband.

Bredband är viktigt för att hela landet ska leva. Sverige ligger ur ett EU-perspektiv långt fram i bredbandsutbyggnaden, men fortfarande finns en digital klyfta mellan stad och land. Digitaliseringen av hela landet är viktig, för hem- och distansarbete, distansundervisning, digitala vårdtjänster och e-handel samt för centrala näringar på landsbygden som jord- och skogsbruk, transportsektorn, besöksnäringen och hela logistikbranschen. God mobiltäckning och tillgång till bredband underlättar för människor att bo på landsbygden. Centerpartiet är det parti som vill satsa mest på att bygga ut mobiltäckning och bredband.

Nya lösningar för landsbygdskommunernas va-infrastruktur

I dag så ligger ansvaret för tillhandahållande av vatten- och avloppsinfrastruktur samt vattentjänster på var och en av landets 290 kommuner, där den stora merparten fortfarande driver va i egen regi. Att en stor andel småkommuner på lands- och glesbygden gör detta i helt egen regi är en suboptimal ansvarsfördelning som i förlängningen minskar möjligheterna att rekrytera tillräckligt med kunnig och

kompetent personal. För kommuner som redan är hårt ekonomiskt belastade av olika anledningar är det sällan kortsiktigt rationellt att lägga avsevärda resurser på den lokala va-organisationen och dess långsiktiga behov.

På senare år har det dock skett en förändring mot att två eller flera små glesbefolkade kommuner har gått samman kring en gemensam va-organisation som spänner över kommungränserna. Studier har visat att detta är ett mycket effektivt sätt att samfinansiera insatser för kapacitetsuppbyggnad, rekrytera kompetent personal och främja innovation. Det innebär en viss kostnadsökning på kort sikt, men på längre sikt möjliggör det både planering och genomförande av fler investeringsprojekt och uppgraderingar av den befintliga infrastrukturen. Denna trend är positiv, men det går för långsamt och har hittills skett på frivillig grund. Centerpartiet vill därför se att ett särskilt utredningsuppdrag ges till berörda myndigheter på nationell nivå för att undersöka olika lösningar och incitamentsstrukturer som gör det mer lönsamt, kostnadseffektivt och eftersträvansvärt att samverka kring va över kommungränser.

Fungerande transporter i hela landet

Av det svenska vägnätet består 43 000 mil av enskilda vägar. Mer än en miljon människor startar sin dag med en resa på denna finmaskiga del av vägnätet. De enskilda vägarna bekostas delvis av människorna som använder dem. T.ex. betalar många människor på landsbygden avgifter till en vägsamfällighet, för att underhålla den lokala vägen. Detta trots att man betalar lika mycket skatt som andra till statsbudgeten och de statliga infrastrukturinvesteringarna. För att minska denna orättvisa anser Centerpartiet att regeringen bör se över möjligheterna att införa ett s.k. landsbygdsavdrag för avgifter till väg- och bredbandssamfällighetsföreningar.

För Centerpartiet är det självklart att staten ska ta ett större ansvar för att finansiera infrastruktur på landsbygden. Centerpartiet vill satsa särskilt på att öka underhållet av de enskilda vägarna, inklusive insatser för att förbättra snöröjningen. Vi vill också införa ett statsbidrag för att upprusta kommunal vägbelysning, för att undvika att landsbygden släcks ner. Och vi vill stärka bärigheten på dessa mindre vägar, för att möjliggöra längre, tyngre och mer miljövänliga transporter.

Det finns stora miljö- och samhällsnyttor att tillvarata genom att möjliggöra transport av tyngre, längre och mer transporteffektiva fordon på det svenska väg- och järnvägsnätet. Samtidigt som ledig kapacitet utnyttjas mer optimalt och utsläppen av bland annat koldioxid minskar, förbättras konkurrenskraften för transportberoende landsbygdsnäringsar, som stål-, gruv- och skogsnäringsar.

I ett samhälle som fungerar ska tågen gå i tid. Den som pendlar från eller till en mindre ort ska kunna lita på att man hinner till morgonmötet. Man ska inte behöva ta ett tidigare tåg ”för säkerhets skull”. Den svenska tågtrafiken fungerar inte tillräckligt bra. Vi behöver kraftigt förstärka järnvägsunderhållet. En del av dessa resurser måste också styras mot lokala banor på landsbygden, som fyller en viktig funktion för såväl arbetspendlare som godstransporter.

Sveriges stora avstånd gör att vi är helt beroende av ett fungerande flyg och möjlighet för människor, näringslivet och myndigheter att lätt kunna ta sig till andra destinationer inom landet, och vidare ut i världen. De regionala flygplatserna gör just detta, binder samman Sverige, skapar arbetstillfällen och ökar möjligheterna till turism i hela landet. Därför är det viktigt att regeringen systematiskt arbetar för att stärka villkoren för svenskt flyg.

Laddinfrastruktur utan vita fläckar

Elektrifieringen av fordonsflottan går just nu rekordsnabbt i hela landet. Mobility Sweden (f.d. BIL Sweden) räknar med att 60 procent av alla nyregistrerade bilar i år kommer att vara laddbara. Var tredje nyregistrerad bil kommer att vara en ren elbil och laddhybridernas andel bedöms vara 26 procent.

Den här utvecklingen är delvis Centerpartiets förtjänst, då vi de senaste åren har fått igenom förslag om stärkt klimatbonus till den som köper en klimatsmart bil, rejäla satsningar på laddstolpar och ett grönt avdrag för den som vill installera en laddbox hemma för att kunna ladda sin bil. Det har gjort skillnad och fått fler att välja klimatsmarta bilar.

Det är viktigt att hela Sverige omfattas av den gröna omställningen och kan dra fördelar av fordonsflottans elektrifiering. Att behålla det gröna avdraget för installation av laddboxar är centralt. Inom ramen för januariavtalet fick Centerpartiet också igenom en satsning för att stötta laddinfrastruktur på lands- och glesbygd där det kan vara svårt att få utbyggnad av laddinfrastruktur på marknadsmässiga villkor, de så kallade vita fläckarna på kartan. Syftet var att säkerställa en grundläggande tillgång till laddinfrastruktur för snabbbladdning av elfordon i hela landet.

Trots att utbyggnaden av laddinfrastruktur har gått snabbt, finns det fortfarande ”vita fläckar” kvar där laddinfrastrukturen brister. Centerpartiet vill därför satsa ytterligare resurser för att förbättra laddinfrastrukturen i gles- och landsbygd. Vi vill också se över förordningen för stödet, för att möjliggöra stöd inte bara för byggandet utan också för driften av snabbbladdningsstationer på lands- och glesbygd.

Annie Lööf (C)

Daniel Bäckström (C)

Alireza Akhondi (C)

Christofer Bergenblock (C)

Malin Björk (C)

Jonny Cato (C)

Muharrem Demirok (C)

Catarina Deremar (C)

Ulrika Heie (C)

Martina Johansson (C)

Anders W Jonsson (C)

Mikael Larsson (C)

Stina Larsson (C)

Anna Lasses (C)

Ulrika Liljeberg (C)

Helena Lindahl (C)

Kerstin Lundgren (C)

Rickard Nordin (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Anders Ådahl (C)

Martin Ådahl (C)